

MØTEINNKALLING

Utvalg: KOMMUNESTYRET
Møtested: Kommunestyresalen, Rådhuset
Møtedato: 25.04.2007   **Tid:** Kl. 12.00

Eventuelt forfall meldes til tlf. 77 79 01 95
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

SAKSLISTE

Saksnr.	Arkivsaksnr.	Tittel
52/07	06/6773	KOMMUNAL EIENDOMSFORVALTNING
53/07	06/6489	SØKNAD OM GARANTI FOR LÅN - STAKKEVOLLAN IDRETTSFORENING
54/07	05/5454	RAPPORT FRA KONTROLLUTVALGET - ETATSBESØK BYUTVIKLING
55/07	05/7751	FORVALTNINGSREVISJONSPROSJEKTET "EFFEKTIV RESSURSBRUK I GRUNNSKOLEN
56/07	05/8723	LYNGEN BYGDEBOK - LYNGEN REGIONHISTORIE
57/07	06/4291	1646 - FORTAU STRANDVEGEN SØR FRA NYLØKKEN TIL TISNESVEGEN
58/07	07/5	SØKNAD OM FRITAK SOM MEDDOMMER OG NYVALG
59/07	07/548	

K-SEKRETARIATET - KONTROLLUTVALGSAK - 2007

- 60/07   07/1067
ADFERDSRETTA TILTAK PÅ BARNETRINNET
- 61/07   07/1414
ETABLERING AV FONTENEHUS - FINANSIERING
- 62/07   07/1494
OPPFØLGING AV KOMMUNESTYRESAKER
- 63/07   07/1495
PROTOKOLLER FRA GENRALFORSAMLINGER

Tromsø, 11.04.2007

Gøril Bertheussen
Rådmann

ADFERDSRETTA TILTAK PÅ BARNETRINNET

Saksbehandler: Øystein Lund
Arkivsaksnr.: 07/1067

Arkiv: A20

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
15/07	Oppvekstkomitéen	13.03.2007
39/07	Finans- og byggutvalget	26.03.2007
63/07	Formannskapet	26.03.2007
60/07	Kommunestyret	25.04.2007

Rådmannens innstilling til vedtak:

1. Oppvekstkomiteen ber om at det gjennomføres et prosjekt i tråd med tiltaksmodell skissert i saksfremlegget, med varighet fra 01.08.2007 til 31.12.2009
2. Kostnader for prosjektet i 2007 beregnet til 1,3 millioner kroner innarbeides i forbindelse med behandlingen av økonomirapport 1/07
3. Finansiering av prosjektet for årene 2008 og 2009 søkes innarbeidet i økonomiplan 2008-2011.

Formannskapet behandlet den 26.03.2007 i saknr. 63/07:

Votering:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Formannskapet vedtok den 26.03.2007 i saknr. 63/07:

1. <i>Formannskapet ber om at det gjennomføres et prosjekt i tråd med tiltaksmodell skissert i saksfremlegget, med varighet fra 01.08.2007 til 31.12.2009</i>   2. <i>Kostnader for prosjektet i 2007 beregnet til 1,3 millioner kroner søkes innarbeidet i forbindelse med behandlingen av økonomirapport 1/07</i>   3. <i>Finansiering av prosjektet for årene 2008 og 2009 søkes innarbeidet i økonomiplan 2008-2011.</i>

Finans- og byggutvalget behandlet den 26.03.2007 i saknr. 39/07:

Jan Blomseth, Frp, foreslo:

”pkt 2. søkes innarbeidet i forbindelse..”

Votering:

Innstillingen med Blomseths endringsforslag enstemmig vedtatt.

Finans- og byggutvalget vedtok den 26.03.2007 i saknr. 39/07:

1. Oppvekstkomiteen ber om at det gjennomføres et prosjekt i tråd med tiltaksmodell skissert i saksfremlegget, med varighet fra 01.08.2007 til 31.12.2009. Prosjektet evalueres underveis og til slutt i prosjektperioden, hhv innen utgangen av 2008 og 2009. Evalueringen behandles politisk.
2. Kostnader for prosjektet i 2007 beregnet til 1,3 millioner kroner søkes innarbeidet i forbindelse med behandlingen av økonomirapport 1/07
3. Finansiering av prosjektet for årene 2008 og 2009 søkes innarbeidet i økonomiplan 2008-2011.

Oppvekstkomiteén behandlet den 13.03.2007 i saknr. 15/07:

Arild Hausberg, AP, foreslo:

”Tillegg til pkt.1

”Prosjektet evalueres underveis og til slutt i prosjektperioden, hhv innen utgangen av 2008 og 2009. Evalueringen behandles politisk.”

Votering:

Innstillingen med Hausbergs tilleggsforslag: Enstemmig vedtatt.

Oppvekstkomiteén vedtok den 13.03.2007 i saknr. 15/07:

1. Oppvekstkomiteen ber om at det gjennomføres et prosjekt i tråd med tiltaksmodell skissert i saksfremlegget, med varighet fra 01.08.2007 til 31.12.2009. Prosjektet evalueres underveis og til slutt i prosjektperioden, hhv innen utgangen av 2008 og 2009. Evalueringen behandles politisk.
2. Kostnader for prosjektet i 2007 beregnet til 1,3 millioner kroner innarbeides i forbindelse med behandlingen av økonomirapport 1/07
3. Finansiering av prosjektet for årene 2008 og 2009 søkes innarbeidet i økonomiplan 2008-2011.

Saksutredning:

Sammendrag:

Saksfremlegget legger til grunn de vedtak som er gjort av oppvekstkomiteen i saker vedr. lærings- og oppvekstmiljø og i forhold til atferdsproblematikk.

Saksfremlegget bygger videre på faglige anbefalinger fra Atferdssenteret, ved forsker Mari-Ann Sørli.

Det skilles i saksfremlegget mellom elever på ulike risikonivåer; Elever i liten risiko (85 – 93%), elever i moderat risiko (5 – 10 %) og elever i høy risiko (1 – 2 %). Tiltakene som skisseres her retter seg primært mot elever i høy risiko. De øvrige elever med problematferd forutsettes møtt med andre tiltak.

I saksfremlegget anbefales ikke at det opprettes et eget, fast lokalisert tilbud for barn i høy risiko. I stedet anbefales at det etablerte KUTT-teamet benyttes der skolenes kompetanse og tiltak ikke er tilstrekkelig, og at det settes av midler som på kort varsel kan settes inn for å bygge opp tilrettelagte tilbud omkring elever som har behov for dette. Det anbefales at KUTT styrkes med ett årsverk for å ivareta denne funksjonen.

Det settes av midler til oppfølging av enkeltelever ut fra et nøkternt anslag over hvor mange elever i 4. – 7. klassesnivå som vil ha behov for denne type tiltak.

Det anbefales at tiltaket gjennomføres som et prosjekt, med tidsramme som KUTT-teamet.

1. Bakgrunn

Det vises til følgende saker, behandlet av Oppvekstkomiteen:

- 11/05   Evaluering av Atferdsprosjektet
- 15/05   Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune
- 24/05   Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune. 2. behandling.
- 32/05   Oppfølging - Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune.
- 04/06   Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune. Halvårsrapportering.
- 10/06   PP-tjenesten i samhandling med brukere og oppdragsgivere
- 22/06   Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune. Halvårsrapportering.
- 23/06   Oppfølging – studietur. Tiltak.

Oppvekstkomiteen konkluderer i sitt strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune med at alle skoler må ha en egen strategi for hvordan de skal ivareta elever med adferdsproblemer. Det gis også føringer om at det skal lages alternative opplegg for sårbare elever, og at også barnetrinnet må ha en strategi for ivaretagning av disse elevene. I tillegg har skoleledere på barnetrinnet uttrykt et økende behov for tiltak retta mot elever med store atferdsvansker. Dette har blant annet kommet til uttrykk gjennom søknad på midler til skolebaserte tiltak/prosjekter. I søknadsprosessen for skoleåret 06/07 framkom det et behov for å utvikle kommuneovergripende tiltak for denne elevgruppa.

2. Oppdrag og mandat

Oppvekstkomiteen ga i møte 30.05.06, sak 23/06 rådmannen i oppdrag å utrede/vurdere

”en opprettelse av et godt alternativt tilbud for en del av elevene i barneskolen (4.-7. trinn) som faller utenfor det ordinære undervisningsopplegg – inkludert tilpasset undervisning. Dette kan være et opplegg der eleven tas ut av sin hjemskole og gis et alternativt tilbud i kommunen. Målet er å roe ned situasjonen for eleven, gi eleven tettere voksenoppfølging, lage rom for utvikling for mestring og selvfølelse, slik at tilbakeføring til hjemskolen kan skje snarest mulig på en god implementerende måte. Dette kan gjerne være i regi av LGA og /eller

andre ressurser i Tromsø-skolen, med støtte fra PPT og med finansieringsbidrag fra frigjorte ressurser i det nedlagte atferdsprosjektet.”

Rådmannen nedsatte ei arbeidsgruppe bestående av:

Lise Arntzen, rektor Stakkevollan skole

Arne Osima, rektor Hamna skole

Øystein Lund, leder PPT

Kari Henriksen, skolefaglig rådgiver

Randi Ovesen, HTV Utdanningsforbundet

KUTT-teamet v/Christer Gulbrandsen, Terje Johannesen og Gunn-Britt Eikjok Andreassen har også bidratt i utredningsprosessen.

Atferdssenteret (UiO) v/forsker Mari-Anne Sørлие har kommet med faglige innspill i prosessen

Rådmannen ga arbeidsgruppa i oppdrag å utrede opprettelse av et alternativt opplæringstilbud for elever på barnetrinnet – herunder elementer som målgruppe, antall, faglig innhold, bemanning, lokalisering osv

3. Kunnskapsmessig grunnlag

3.1. Formelle dokumenter

Arbeidsgruppa har lagt følgende dokumenter til grunn for utredningen :

- Opplæringsloven (§9a)
- Læreplanverket (PO, Læringsplakaten)
- Manifest mot mobbing
- Strategisk handlingsplan mot mobbing i Tromsø kommune
- Strategidokument for lærings- og oppvekstmiljø i Tromsø kommune
- Forebyggende innsatser i skolen (2006)

3.2. Forskning

Faglig har vi i stor grad benyttet oss av innspill fra Mari-Anne Sørлие fra Atferdssenteret. Hennes bidrag i forhold til atferdsretta tiltak på barnetrinnet har en solid teoretisk og empirisk forankring. (*Arnesen, Ogden og Sørлие, 2006. Positiv atferd og støttende læringsmiljø i skolen.*)

3.3. Begrepsavklaringer

Risikoutsatte barn

Elever med risiko for å utvikle alvorlige adferdsproblemer finnes på enhver skole. Med ”risikoutsatte” barn mener man barn som kan kjennetegnes ved vanskelig temperament, oppmerksomhetsproblemer, hyperaktivitet, utfordrende adferd eller miljømessig risiko som konfliktskyt familiesituasjon, negative påvirkninger fra skolemiljøet eller jevnaldrende.

Andel risikoutsatte barn

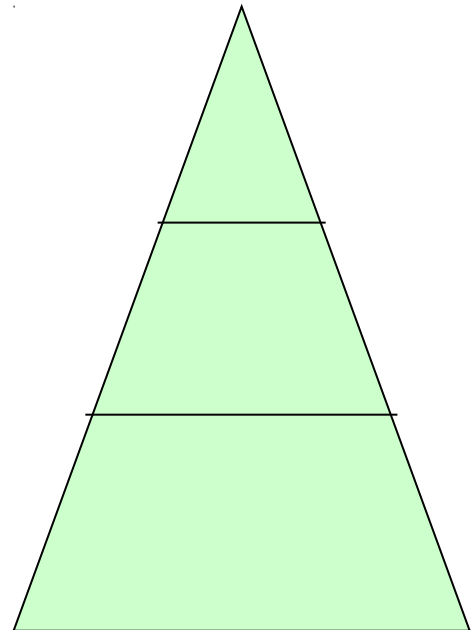
En rekke studier fra vestlige land, inklusiv Norden, som er publisert i løpet av de siste 30 årene, konkluderer med at mellom 10 % og 12 % av barne- og ungdomspopulasjonen viser problematferd i et slikt omfang og av en slik karakter at de vurderes som barn og unge i relativ risiko for senere alvorlig atferds- og tilkortkommingsproblemer.

I Norge anslås atferdsproblematikk å fordele seg slik :
(Sørli 2000)

Elever i høy risiko – elever med utpreget aggressiv utagering og klare norm- og regelbrytende atferd på skolen, og oftest også hjemme. **1 – 2 %**.
I større bykommuner er det sannsynlige antallet elever ca. **5 – 10%**.

Elever i moderat risiko – elever som i kortere perioder viser en atferd belaster skolen – hjemmemiljøet. Disse elevene har vansker på det sosiale og skolefaglige området, eller er mer sårbare for stressende og belastende forhold i oppvekstmiljøet. **3 – 5 %**.
I større bykommuner ca. **5 – 10 %**.

Elever i liten risiko – ca. **85 – 93 %**.

Det er aldri bare en årsak til atferdsproblemer. Både individuelle, relasjonelle, kontekstuelle, situasjonelle og kulturelle faktorer spiller inn. Hvilke faktorer som har størst betydning i det enkelte tilfelle, kan variere. Jo flere risikofaktorer et barn eksponeres for, jo større er faren for alvorlige atferdsavvik.
(Nordahl, Sørli, Manger&Tveit, 2005: Atferdsproblemer blant barn og unge. Teoretiske og praktiske tilnærminger.)

4. Status Tromsø Kommune

4.1. Elevtall

Elevtall på de aktuelle alderstrinn (4.-7. trinn):

4. klassetrinn:	869 elever
5. klassetrinn:	839 elever
6. klassetrinn:	877 elever
7. klassetrinn:	882 elever

Totalt: 3 467 elever

Antall elever henvist til PPT for psykososiale vansker/atferdsvansker på klassetrinn 4 – 7 på har i siste fireårsperiode variert mellom 21 og 30 pr år.

År	2003	2004	2005	2006
Henviste	30	21	25	26

Utenom disse vil det i Tromsø-skolene være elever med samme type problematikk som i stedet for å være henvist PPT har fått oppfølging fra KUTT, eller fra Barne- og Ungdomspsykiatrisk poliklinikk – BUP.

BUP oppgir at de i løpet av 2006 fikk 446 henvendelser vedr. barn i aldersgruppen 0 – 18 for området Tromsø og Karlsøy. Tall for den aktuelle aldersgruppen (4. – 7. klassetrinn) var ikke tilgjengelig.

4.2. Tiltak

Systemrettede tiltak:

Kommunen bruker midler fra det nedlagte Atferdsprosjektet til støtte av skolebaserte tiltak med forebyggende effekt. Mange skoler har også benyttet seg av muligheten til å knytte seg til anbefalte programmer som Zero og Olweus i forbindelse med at det har vært satt av midler på budsjettet for implementering av slike program. Siste tildelings år var 2006.

Individrettede tiltak:

PPT og spesialhelsetjenesten (BUP) mottar henvendelser fra skole og foresatte med anmodning om utredning, sakkyndig vurdering og veiledning i forhold til iverksetting og evaluering av tiltak for elever med atferdsvansker. PP-tjenesten følger pr. i dag opp nær 900 elever. Om lag en fjerdedel av disse, 230 elever, følges opp på grunn av psykososiale, eller atferdsrelaterede vansker.

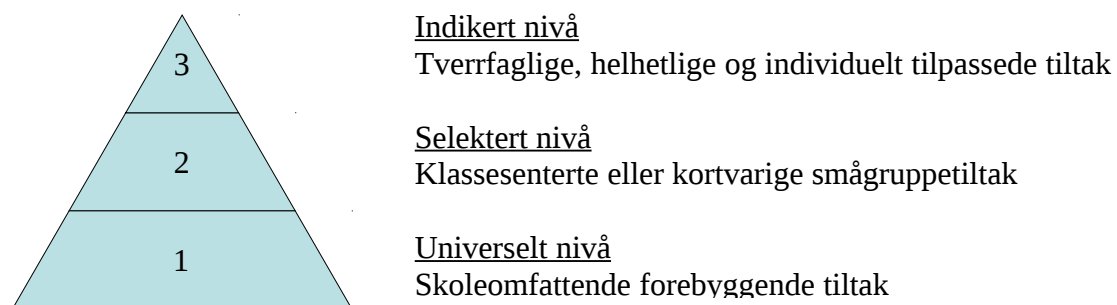
KUTT: Kommunen har opprettet et eget utrykning/ utviklings og veiledningsteam med målsetting å utvikle skolens egen kompetanse mht å kunne håndtere samspills- og relasjonsproblemer på individ- klasse- og systemnivå. Det er faglig tett samarbeid mellom KUTT og PPT

5. Tiltaksmodell

5.1. Forebygging av negativ atferd

Effektiv forebygging og mestring av alvorlige adferdsproblemer forutsetter at barn i risikogrupper blir sett tidlig, og at de følges opp gjennom et tilpasset opplæringsstilbud, et godt tverrfaglig samarbeid mellom ulike hjelpetiltak, og at det er god kontakt mellom skole og hjem.

Mestringsopplevelser, utvikling av sosiale ferdigheter og å løse opp i uheldig samspill vil ofte være nøkkelfaktorer for å bryte en utvikling mot alvorlig problemadferd.

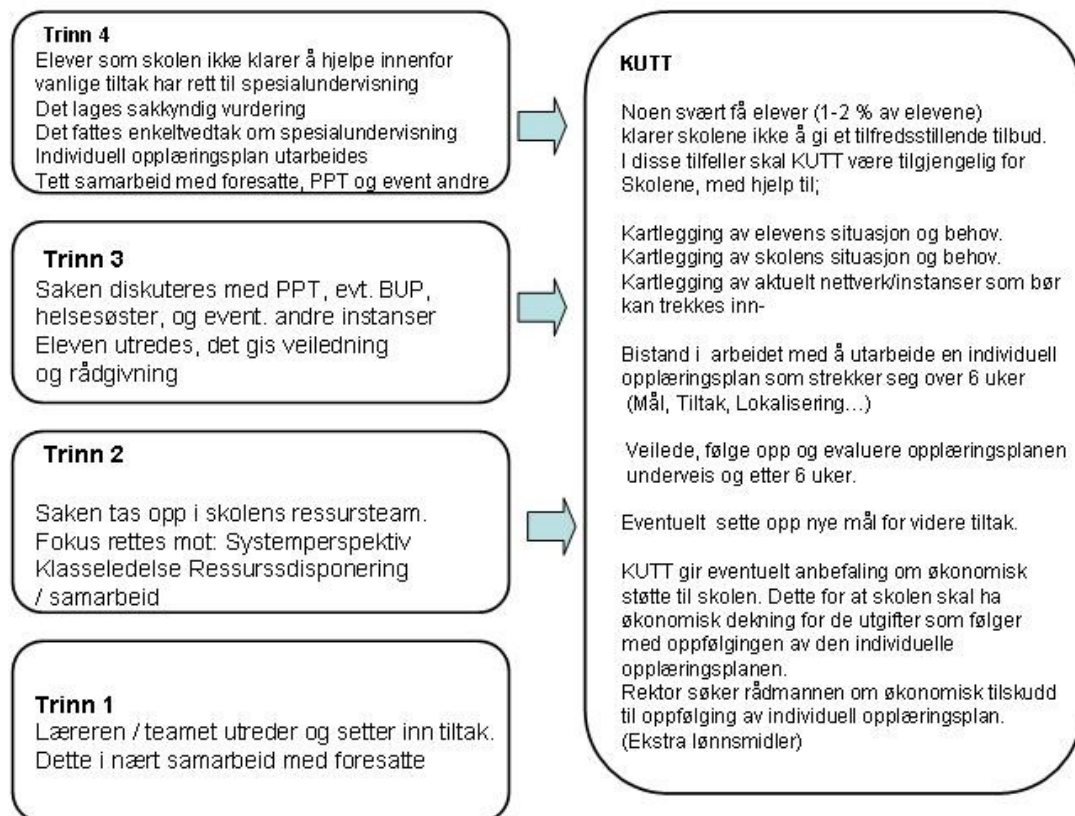
Sørli, 2000, Alvorlige atferdsproblemer og lovende tiltak i skolen
Arnesen, Ogden og Sørli, 2006, Positiv atferd og støttende læringsmiljø i skole

Figuren over synliggjør på en god måte hvilken strategi og beredskap kommunen og den enkelte skole bør ha for å legge til rette et godt lærings- og utviklingsmiljø for alle elever, og å forebygge utvikling av negativ atferd.

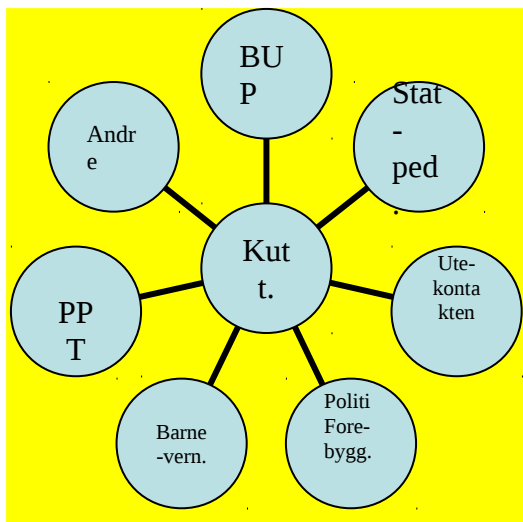
Tromsø kommune bør fortsatt ha som strategi å støtte og tilrettelegge for tiltak både på universelt og selektert nivå. Vi viser da spesielt til rapporten ”Forebyggende innsatser i skolen”. Her fremgår det hvilke tiltak som har mest kunnskapsmessig forankring og mest tilsiktet effekt.

5.2. Indikert nivå

Det er elever på dette nivået innenfor aldersgruppen 4.-7. trinn, oppvekstkomiteen først og fremst har etterspurt tiltak i forhold til. Ved situasjoner som av skolen defineres som akutt, foreslår vi følgende tiltaksmodell;

Tverrfaglig tilnærming

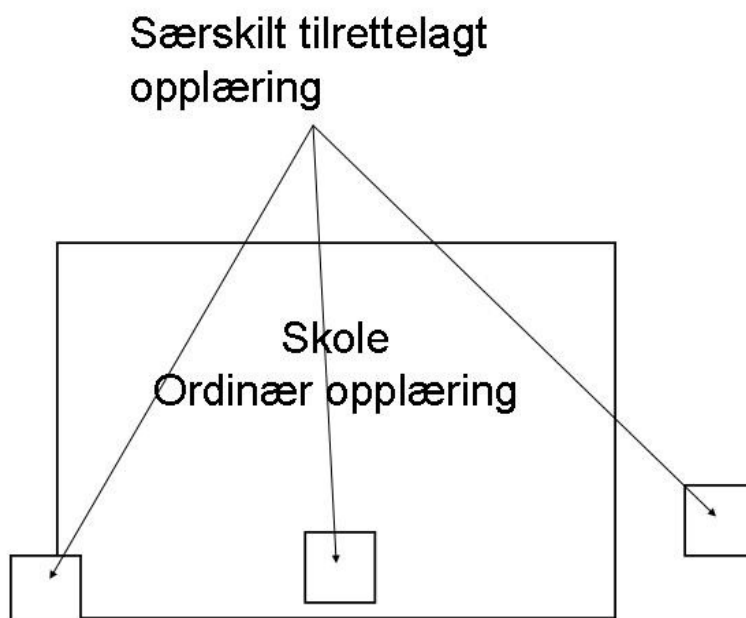
Illustrasjon av KUTT – teamets tverretatlige samarbeidspartnere.

Skoler henvender seg direkte til KUTT som vurderer et alternativt tiltak for eleven. Som utgangspunkt for vurderingen kan man bruke den kartlegging som foreligger fra hjemskole /PPT /observasjon. En kartlegging av elevens faglig/sosiale fungering vil være viktig for de mål man setter for det videre arbeidet. I dette inngår også ei vurdering av behov for evt samarbeid med andre instanser (BUP, PPT, Barnevern o.a.)

5.3. Individuelt alternativt opplæringstilbud

Tilbud til elever i den mest utsatte gruppen skal også, så langt mulig etableres innefor rammen av den ordinære skole. Men, i arbeidsmåte og organisering bør det være rom for stor grad av variasjon i forhold til det ordinære opplæringstilbud.

I enkelte tilfeller må det imidlertid gis rom for at elever for en kortere periode gis tilbud lokalisert utenfor skolens område. Modellen nedenfor viser at individuelt tilrettelagte tilbud kan ha ulik grad av integrasjon med den ordinære opplæring.

5.4.1. Innhold

Det opprettes ei ansvarsgruppe der man i fellesskap formulerer et individuelt tilpassa opplegg, og hvor man forplikter deltakere på møtet til ulike arbeidsoppgaver.

Et individuelt tilpasset opplegg vil omfatte:

- Kartlegging av elevens situasjon og behov
- Kartlegging av skolens situasjon og behov
- Kartlegging av aktuelt nettverk/instanser som bør/ kan trekkes inn
- Etablering av en ansvarsgruppe
- Skolen stiller med lærer som skal drive det pedagogiske opplegget
- Skolen skal sammen med KUTT lede arbeidet med å utarbeide en individuell opplæringsplan som strekker seg over 6 uker
- Den individuelle opplæringsplanen skal ha klart definerte
  - Mål
  - Innhold og tiltak
  - Lokalisering
  - Ansvarsfordeling
- KUTT skal veilede, følge opp og evaluere opplæringsplanen underveis og etter 6 uker.
- Det skal eventuelt settes opp nye mål for videre tiltak
- KUTT skal samarbeide med/ veilede aktuelle parter i skolen

5.4.2. Tid

På bakgrunn av råd fra fagmiljø anbefales det ikke at så sterkt spesialiserte tilbud settes inn for mer enn en 6-ukers periode. Dersom evaluering viser at tiltaket ikke har hatt effekt etter 6 uker, bør det ikke videreføres. Det er hjemskolen som har ansvaret for at tilbudet evalueres.

5.4.3. Lokalisering

Ettersom det alternative opplæringstilbudet skal være individuelt tilpasset, vil det være lite hensiktsmessig å ha en fast lokalisering for tilbudet. Som det fremgår av modell 5.4. vil tilbudene i varierende grad være innenfor/ utenfor hjemskolen. Det bør således ligge stor fleksibilitet i tilbudet.

5.4.4. Bemanning/ ansvar

Barn som viser eller står i fare for å utvikle alvorlige adferdsproblemer, har etter Opplæringsloven de samme rettighetene som andre barn. De skal sikres en opplæring i samsvar med egne evner og forutsetninger, og denne opplæringen skal primært foregå innenfor et faglig og sosialt inkluderende fellesskap ved elevens hjemmeskole. Hjemmeskolen må ha opplæringstilbud og pedagogiske strategier som sikrer også disse elevene en tilpasset opplæring – og best mulig faglig, sosial og personlig utvikling. Elever som sliter i barneskolen har ofte relasjonsproblemer. For å ivareta relasjonene/relasjonsbyggingen er det viktig at hjemskolen er med og stiller med ressurser som allerede har relasjoner til eleven. Målet er full integrering i det ordinære skoletilbudet, og da er det viktig at hjemskolen har vært en del av/ kan følge opp det alternative tilbudet.

6. Økonomiske forutsetninger

6.1 Tiltakspakken

- Skolen stiller med lærer som ivaretar relasjonsbygging og tilrettelegging. (Rektor setter opp oversikt over ekstra lønnsutgifter til frikjøp av lærer i en gitt periode: x antall timer ganger x antall uker og sender søknad om midler til Rådmann
- Midler til tiltak på de skoler anbefales avsatt som et fond, som ikke fordeles ut til skolenivå.
- Potten beregnes ut fra anbefalinger fra forskningsmiljø og ut fra erfaringstall. Ut fra et meget nøkternt anslag anbefales det avsatt midler slik at det skisserte tilbudet kan gis til 1 % av elevmassen på det aktuelle alderstrinnet. Kostnadsanslag kan eventuelt justeres ved den skisserte midtveisevaluering.
- Formel for beregning av fondets størrelse;
1 % av elevtall i Tromsø Kommune på 4. – 7. klassetrinn X (27 t x timelønn vikar x 6 uker)
- Det anbefales videre at KUTT styrkes med ett årsverk, for å ivareta oppgaver som skissert, i tillegg til de oppgaver KUTT ivaretar overfor elever på ungdomstrinnet.

6.2 Kostnadsberegning – ett skoleår.

Antall elever i Tromsø-skolen 4. – 7. klassetrinn:	3 476
1 % av elevgruppen utgjør	35 elever
27 uketimer x 6 uker utgjør	162 timer
Timetall totalt:	35 x 162 = 5 670 timer
Kostnad lærer - ressurs:	5 670 timer : 2 582 000,-
Ett årsverk – KUTT:	546.000,-
Kostnad totalt pr. år:	3 218 000,-

7. Organisering

7.1.Forankring

Prosjektet bør være et kommuneovergripende tiltak som forankres hos Rådmannen.

Det opprettes en egen styringsgruppe bestående av

- Representanter fra rektorgruppen,
- Rådmann,
- Kutt
- PPT

Styringsgruppen har ansvar for igangsetting, nedfelling av retningslinjer, oppfølging og evaluering av prosjektet.

7.2.Tidsramme

Prosjektet bør ha en tidsramme ut 2009. Dette sett i sammenheng med tidsrammen KUTT arbeider inn under.

7.3.Evaluering og eventuell videreføring

Styringsgruppa har ansvar for evaluering midtveis og ved prosjektslutt.

Sluttrapport vil gi grunnlag for vurdering av eventuell endring/videreføring av prosjektet.

